

Sveckfullt gästabud

I dag kommer ett antal delegater från högsta sovjet till Stockholm för att under tio dagar resa kring i Sverige och tas emot av de svenska myndigheterna. I kväll ger riksdagen stor fest för dem, under närvaro av ledande personer från skilda områden.

Vid tillställningar av detta slag är det inte ovanligt att värdarnas och gästernas känslor står i hjärt kontrast till de flotta arrangemangen och de vänliga skåtalerna. Men i detta fall är den officiella förljugheten festens egentliga signatur. Redan talet om att den svenska riksdagen håller bjudning för den ryska riksdagen eller folkrepresentationen är en av alla genomskådade lögn. De svenska värdarna är folkrepresentanter, utsedda av väljarna under fri tävlan och strid. Den ryska högsta sovjet, de ryska gästerna har, liksom den tyska "riksdagen" för femton år sedan, ingenting annat än beteckningen gemensam med en folkets representation. De är tillsatta av ledningen i ett allsmäktigt diktaturparti, vid val där varje opposition, varje försök till konkurrens skulle medföra opponenternas och konkurrenternas fängslande, deportation eller avrättning. Deras värv är inte att överlägga och diskutera, utan att vid högtidliga sammanträden genom applåder för härskarnas betyga trohet och tjänstvillighet. Hyllningen av de ryska "riksdagsmännen" blir en hyllning av det ryska tyranniet.

Den politiska motsättningen mellan värdar och gäster är oförsonlig. Det är osant att här tala om en skillnad i åskådningar eller ideologier i vanlig mening. Svenskarna kan ha de mest skilda åsikter i fråga om samhällets gestaltning, de kan vara konservativa högermän eller radikala socialdemokrater. Gemensamt för dem är tron på och arbetet för folkstyrelsen, med dess respekt för den enskilda människan, den fasta rättsordningen och den medborgerliga friheten. Dessa ting är för dem inte frågor om taktik och parti-program, de är det goda, den oavvisliga grunden av godhet, i allt samhällsarbete. De säger sig ständigt — utom just i kväll — avsky den regim vil-

kas utskickade nu firas. De avskyr den inte därför att den bygger på en annan social uppfattning, utan därför att dess medel och metoder är onda: tyranni, likriktning, likvidation av oliktankande och tredskande, statens förvandling till en tvångsordning över lydaktiga, rädda, andligt stympade och plågade människor. De ryska gästerna tror eller måste åtminstone hemma hos sig låtsas tro — det är den enda lära som inte skiftat med kommunismens taktiska kastningar — att värdarna företräder ett system av exploatering som "så eller så" skall övervinnas och förintas. I detta sällskap är lögnen det enda språk som är obligatoriskt, förstått av alla och nyttjat av alla; värden — et att han ljuger och att gästen vet att han ljuger, och gästens uppträdande bestämmas av samma insikt.

Det finns vålnader vid festen som borde kunna oro även härdade nerver. För inte länge sedan talade den svenske marken, svenska ministrar och riksdagsmän enstämmigt om sin tillgivenhet för, sin samhörighet med en del folk som nu inte får nämnas, främst de baltiska folken. Även vid detta tillfälle har svenskarna anledning att skåla med några balter. Till de inbjudna hör Iwan Käbin, en av de Rysslandsester som fanns med i den ryska ockupationsarméns tross för att biträda vid det självständiga Estlands krossande genom deportationer och exekutioner; en lettlandsk förrädare, som likaså av ryssarna belönats med höga ämbeten, medföljer också på resan. Dessa män, enligt svensk lag och svensk rättsuppfattning bland de grövsta av brottslingar, finns tillstådes. Däremot saknas de som svenskarna tidigare hyllat som det fria Baltikums företrädare och som varit och är förtjänta att kallas folkets representanter i samma mening som de svenska riksdagsmännen. De flesta av dessa män och kvinnor är dödade eller försvunna i fängelser, koncentrationsläger och deportationsorter. Några få av dem, som funnit en fristad i Sverige, erinrar i ett öppet brev de svenska värdarna om sanningen. Skall detta brev sönderrivas i det dåliga samvetets obehag eller läsas före den fest som ägnas förrädarna och deras kamrater?

Hos många måste väl även en annan jämförelse, ett annat perspektiv inställa sig. Vad

känner vi inför tanken att våra demokratiska grannfolk med fester och hyllningar skulle ta emot representanter för en regim som erövrat Sverige, jämte svenska förrädare som varit delaktiga i denna erövring? Inför tanken att engelska, danska och norska riksdagsmän ett årtionde efter en sådan erövring skulle deklarerat sin vänskap för en delegation motsvarande den som i dag kommer till Stockholm? Det är så de fångna folken från Estland söder ut måste känna det inför vad som sker hos oss.

Hur kan då denna frivilliga förnedring av hyggliga svenska riksdagsmän förklaras? Det motiva som anges är självfallet hänsynen till högre intressen, Sveriges väl och världsfreden. Det är svårt att tro att dessa förljugna tillställningar — med motsvarighet på andra håll i Västeuropa — har någon betydelse i dylika sammanhang, att de med ett uns bidrar till en avspänning som måste vara beroende av reella medgivanden, kompromisser och förändringar. Att genom samvaron några omedelbara och konkreta resultat är möjliga att uppnå tror väl ingen; de ryska härskarnas uppträdande då Engelslands labour väckte frågan om frigivande av politiska fångar är det senaste beviset för att Rysslands ledare med snäsor och oförskämdheter möter sådana obekväma erinringar. Däremot är det uppenbart och ostridigt att den svenska riksdagen — i motsats till regering och utrikesrepresentation icke tvungen till diplomatisk falskhet — genom festligheterna och skåltalen dels riskerar att skapa oriktiga föreställningar inom Sverige, dels ger den ryska diktaturens propaganda vapen i händerna. Och då det talas om mål på lång sikt bör man också komma ihåg att uppriktighet, hederlighet och vanlig anständighet kan ha praktiskt värde, att moralen trots allt är en tillgång även i politiken, att politik utan moral intet annat är än ett gement slagsmål om makten.

Nej, de agerande svenska riksdagsmännen bör inte trösta sig med att de offerar sin privata moral på statsintressets altare. Den väsentliga bakgrunden till deras uppträdande är säkerligen vilja till anpassning, oro för bråk, en osjälvständighet som skulle kallas feghet om det inte vore så många, ett helt oansvarigt kollektiv, som handlade. Det dåliga samvetet blir inte så tyngande då det delas av alla; flokken ger lugn och trygghet. I det tecknet har värre saker skett, anslutning kring tyrannier, kapitulation inför onda makter. Den svenska riksdagen är i stort och förnämt sällskap.